Poštnina plačana v gotovini

Štev. 15. V Ljubljani, dne 11. aprila 1935. Leto II.

Cena izvodu Din 1·50

DRŽAVNO TISKALNICA v LJUBLJANI
12. IV. 1935

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 40·—
polletno Din 20·—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10·499

Po šestih mesecih

Pol leta je utonilo, kar so se zatisnile oči NAJVEČJEGA JUGOSLOVANA. Pol leta že žalujemo za svojim nesmrtnim kraljem. Z njim je padel naš najhrabrejši, najzvestejši bojni tovariš, naš komandant, naš vodja. Z njim smo izgubili bojevniki najboljšega od nas, v dno duše smo začutili, da smo ravno mi največ izgubili... V neizmerno tolažbo so nam bili nepozabni prizori iz globin ljudske duše privrele najgloblje žalosti, ki je združila narod Južnih Slovanov, KOT ŠE NIKOLI NI BIL ZDRUŽEN.

Pol leta je minilo... Zločinskih krivcev njegove smrti še ni dosegel MEČ PRAVICE. Ali smo krivi? Ali smo si dovolj prizadevali, da bi vsestransko izpolnili sveto izročilo njegove enostavne, tako kratkobesedne, a tako globoke oporoke? Ali smo se ravnali po njegovi zadnji želji, izrečeni na pragu skrivnostne Smrti? Ali moremo odgovoriti vsi iz čistega srca?

Čas prede svojo nit, življenje teče. Vsak dan je težje, vsak dan je bolj raztrgan, vsak dan prinaša novo orgijo človeške zlobe in izdajstva, vsak dan bi človek lahko znova obupal. A našega rodu Usoda zahteva močnih ljudi, zahteva pokonci glavo, zahteva novih junaštev v nejunaški dobi. Ne moremo nazaj, moramo naprej. Kakor smo bojevniki mislili, govorili in delali doslej, hočemo tudi v bodoče. Naša pot je samo ena — NAJ PRIDE KARKOLI!

Kar smo prisegli pred šestimi meseci, ko smo ga polagali k večnemu počitku, isto izpoved ponavljamo danes kot mrki, neupogljivi njegovi vojaki, ki ne bodo odnehali:

Hočemo zmago reda, miru, pravice. Hočemo zmago sloge med brati krvi ene matere Južnih Slovanov. V tesni zvezi z našo slavno vojsko, katere rezervni bojevniki smo, hočemo kljubovati za ceno vsake žrtve, vsem zunanjim in notranjjm sovražnikom Domovine. Mi bomo čuječi, tenko bomo poslušali in gledali, kaj se godi pri nas in okrog nas. Hočemo zmago sloge in spoštovanja med pripadniki vseh ver, vseh prepričanj, vseh stanov. Hočemo zmago diktature poštenosti, zakonitosti, enakopravnosti in moralnega preporoda vsega jugoslovanskega ljudstva. Hočemo zmago brezpogojne enodušnosti, pokorščine, vojaške discipline in bojevniškega tovarištva. Hočemo najti dela in kruha za vsakega našega brata, hočemo brezobzirno prečiščenje vsega našega javnega življenja, hočemo konec žalitev, strankarskih razprtij med brati ter delitve v manj vredne in več vredne državljane. Hočemo, da bodo vsi čisti, nesebični, pošteni Jugoslovani resnični bojevniki, odločni idealni dobrovoljci za izpolnitev velike in svete oporoke mrtvega Aleksandra: »ČUVAJTE MI JUGOSLAVIJO!«

Bomo Ti jo čuvali, Aleksander, bomo! Tako nam Bog pomagaj!

Volilni shodi

nosilca vsedržavne liste tovariša

Dimitrija V. Ljotića

bivšega ministra pravosodja

V soboto, dne 13. aprila

Krško: ob ½8. uri dopoldne, v prostorih restavracije Gregorič
Rajhenburg: ob 9. uri dopoldne, v prostorih gostilne „Pod lipo"
Hrastnik: ob 1. uri popoldne, v prostorih gostilne Drago Logar, Studence 29
Trbovlje: ob ½3. uri popoldne, v prostorih gostilne Ana Forte na Vodah
Zagorje: ob ½5. uri popoldne
Ljubljana: ob ½8. uri zvečer, v veliki dvorani hotela „Union"

V nedeljo, dne 14. aprila

Maribor: ob 10. uri dopoldne, v veliki dvorani hotela „Union"
Slovenjgradec: ob 3. uri popoldne
Celje: ob 7. uri zvečer, v hotelu „Evropa"

V ponedeljek, dne 15. aprila

Jesenice: ob 9. uri dopoldne, v prostorih gostilne Tancar
Kranj: ob 10. uri dopoldne
Škocjan pri Mokronogu: ob 3. uri popoldne

Na te shode ste vabljeni tov. bojevniki, somišljeniki in vsi, ki Vam je na srcu obnova Jugoslavije na načelih poštenja, gospodarskega napredka in socialne pravičnosti

Glavni volilni odbor Ljotićeve liste
za Dravsko banovino

Volilno gibanje tov. D. Ljotića

Že zadnjič smo na kratko poročali o krasno uspelem volilnem sestanku tov. Dimitrija Ljotića v Sarajevu. Danes objavljamo v izvlečku njegov govor. Tov. Ljotić je govoril z velikim zanosom, v začetku z mirnim, nato s čedalje bolj povzdignjenim glasom.

Najprej je navedel razloge, ki so dovedli jugoslovansko ljudsko gibanje »Zbor« do tega, da je stopila med ljudstvo in začelo s svojim delom. Naglasil je, da noben sestaven del našega ljudstva skozi vso svojo 1300 letno zgodovino ni ieml več kakor 200 let svoje narodne države. Naš narod je v svojem življenju preživel samo eno šestino v stvariteljnem delu, ostalih pet šestin pa v suženjstvu in borbi za obstanek pod tujim jarmom. Naš narod ni mogel, kakor so mogli drugi narodi, razviti svoje stvariteljne sposobnosti in vso svojo naravno obdarjenost. Poedini deli naroda so imeli svoje države, toda zmerom na preozki podlagi in zaradi tega te države niso mogle biti dovolj odporne. Šele 19. stoletje je ustvarilo jasno misel, da mora naša narodna država zajeti vse Jugoslovane. **To je izhodna misel jugoslovanskega ljudskega gibanja »Zbora«.** Usoda nam je namenila, da moramo potomstvu izročiti močno državo, ki je po načelih »Zbora« zunanja zaščita pravice in svobode. Skupna država je sredstvo, ki mora omogočiti razvoj vseh talentov in vseh sil v narodu.

Sila gibanja je v dejstvu, da so njegovi današnji sestavni deli pričeli — nezavisno eden od drugega — enako misliti o enakih stvareh. Prišli so do istih zaključkov. To je objektivni dokaz za istinitost prepričanja, ki ga gibanje propoveduje. Tak dokaz more doprinesti le redko kdo. Cilj gibanja je, da dvigne duh ljudstva iz depresije, kajti ni življenja brez navdušenosti. Ljudstvo mora kreniti na pot ustvarjanja, nuditi se mu morajo možnosti, da razvije svoje talente in sile, ki jih mi danes komaj slutimo. Jugoslovansko ljudsko gibanje »Zbor« mora vrniti ljudstvu zaupanje vase, mora ga povesti na pot dobre in lepe usode. Zaradi tega gibanja ne dela po površini in odzgoraj navzdol, nego samo v globini ljudske duše. Vsak poedinec mora verovati v svojo silo, mora buditi v ljudstvu njegovo globoko etiko, ki nas je do danes vzdrževala.

Gibanje smatra za eno svojih prvih nalog, da se ustvarijo dobri državljani. Ako se vrši izbiranje živali, je še bolj potrebno izbiranje ljudi. Država mora postati ustvarjalec ljudi in mora ustvarjati poštene in pravične ljudi. Kar se tiče organizacije države, naj bodo poedinci organizirani v svojih stanovih, da jih stanovi predstavljajo pred državo. Potom stanov bo ljudstvo vse gospodarske posle vzelo v svoje roke. Država je dolžna, da izgladi stanovska nasprotja. Gibanje smatra, da je mogoč harmoničen razvoj ljudstva v okviru stanov, ki bodo ščitili svoje člane in sodelovali pri izgraditvi države. Gibanje hoče ustvariti pošteno državno politiko, ki bo onemogočila, da bi se interesi poedincev in klik predpostavljali ljudskim in državnim interesom.

Gibanju ne gre pri teh volitvah za glasove. Gre za to, da se zberejo pošteni ljudje dobre volje. Gibanje ne išče samo glasov, nego celo ljudi, ki se bodo stavili v službo ideologije gibanja. Postavljena vprašanja ljudskega življenja se ne morejo rešiti mehanično, s pomočjo številnih gla- — pa naj bi jih bilo še toliko — ampak samo tedaj, ako se zedinijo vsi ljudje dobrih lastnosti. Usodepoln je elan, polet, s katerim bodo ti ljudje pristopili k reševanju nalog. Gibanje trdno veruje, da je mnogo takih ljudi, ki pa so medsebojno nepovezani. Oni morajo uvideti potrebo in moč skupne organizacije. Jugoslovansko gibanje »Zbor« stopa na volitve, da vidi, na koliko takih ljudi se more nasloniti.

Govor tov. Ljotića, ki je trajal dve uri, je množica zborovalcev navdušeno aklamimirala.

Pristaši »Zbora« so po vsej državi razvili živahno agitacijo za kolikor mogoče spontan in enoten nastop na listi tov. D. Ljotića. Pretekli teden se je spet vršilo nebroj volilnih konferenc, sestankov in posvetovanj, ki so vsi potekli v navdušenih manifestacijah za listo tov. D. Ljotića. Vršili so se sestanki v Osjeku in okoliških vaseh, v Slavonskem Brodu in okoliških vaseh, v Bosanskem Brodu in okoliških vaseh, v Mostarju, kjer sta govorila tovariša Ljotić in Ratko Parežanin, dalje v Fojnici, Gackem, Trebinju, v Glamoču, v Konjicu, v Bosanski Dubici, v Vladimirovcih, cel niz sestankov v Beogradu, dalje 2. aprila na Cetinju, kjer je govoril tov. Ljotić v Virovitici itd. itd.

V ponedeljek dopoldne pa smo prejeli iz Beograda naslednjo brzojavko: Beograd, 7. aprila 1935. Ljotić imel shod v Smederevu in Azaniji v Šumadiji. Več tisoč kmetov na vsakem shodu. Navdušenje ogromno. Naprej tovariši!

Kljub vsemu šikaniranju od strani najrazličnejših rasprotnikov gre »Zbor« svojo zmagovito pot. Volitve dne 5. maja bodo prvi veliki korak »Zbora« v državno življenje.

Kandidature na listi tov. D. Ljotića

Na listi tov. Ljotića so bile v preteklem tednu postavljene in potrjene naslednje kandidature:

V šavniškem srezu: kandidat Periša Djaković, bivši sodnik iz Žabljaka.

V podunavskem srezu: kandidat Života Todorović, trgovec iz Smedereva, namestnik Nikola Mirčević, kmet iz Osipaonice.

V požarevskem srezu: kandidat Svetimir Miladinović, kmet iz Malega Crnića, namestnik Života Stojanović iz Požarevca.

V korčulanskem srezu: kandidat Anton Vlašić, posestnik iz Bele Luke, namestnik Sardelić Juraj, težak iz Blata.

V mostarskem srezu, ki voli dva poslanca: kandidata Risto Bošković, trgovec iz Mostarja, in Spasoje Matrak, težak iz Gnojnic, namestnika Tomo Svrzljin iz Žitomislićev, in Pero Aćimović težak iz Potoka.

V zlatarskem srezu: kandidat Andrija Meštrović, kmet iz Grahovice.

V morihovskem srezu: kandidat Cvetko Petrović, učitelj v pok. iz Bitolja, namestnik Josip Skoberne (Slovenec,), ing. iz Bitolja.

V moravskem srezu: kandidat Sreten Milošević, upok. sodnik iz Niša, namestnik Dragomir Petković, kmet iz Ločice.

V posavskem srezu: kandidat Radiša Andjelković iz Umke, namestnik Dragutin Nikolić, kmet iz Male Moštanice.

IZJAVA

Človeško dostojanstvo in državljanska čast sta pred poldrugim letom zahtevala od nas, da v duhu naših mladostnih vzorov, poglobljenih z vojnimi in povojnimi skušnjami, odločno in javno nastopimo za zboljšanje naših notranjih razmer s pomočjo požrtvovalnih sodelavcev.

Ustanovili smo Združenje borcev Jugoslavije »Boj«, da potom te organizacije razgibamo in v njej združimo k tlom pritisnjene in ustrahovane sile ljudstva. Tako združeni smo se borili za temeljito ozdravljenje politične morale, gospodarskih in socijalnih razmer v duhu sodobnih stremljenj, hoteč doseči to, da bi se sleherni naš človek mogel z veseljem zavedati pripadnosti k naši državni in narodni skupnosti in stremeč za tem, da bi vsakomur bilo zagotovljeno delo in kruh.

Neomajno zastopajoč načelo, da bosta najtrdnejša temelja Jugoslavije dejanska enakopravnost ter bratska sloga vseh treh vej jugoslovanskega ljudstva, smo dvignili glas za pravičnost, red in zakonitost v vsej javni upravi.

Prepričani smo, da moramo zlasti mi Slovenci radi našega obmejnega položaja razširiti svoje obzorje in delovanje na vso državo, ker le v procvitu celote je zagotovljen tudi naš domači razvoj.

Na prvi stopnji delovanja »Boja« smo se omejili na Slovenijo in v glavnem na borbo zoper krivičnost, nasilje in brezdelje tedanjega režima. Odziv med ljudstvom je bil navdušen in veličasten. S ponosom ugotavljamo, da smo bili edini borci zoper nasilje, tvegali smo vse, dosegli smo pa tudi lepe uspehe. Ljudstvu se je vrnila samozavest, odnehati je morala tudi krivična peza nad njim. Razumljivo je, da v viharnem zaletu, s katerim smo se pognali naprej, niso vselej in povsod dovolj globoko pognale korenine naših načel.

Vse dosedaj doseženo je šele začetek našega stremljenja. Razširiti smo hoteli svoje delovanje na vso državo v zvezi z gibanji istih načel. Našli smo med drugimi idealnega zaveznika v borbi za napredek in pravico v osebi našega bojnega tovariša Dimitrija Ljotića. Njega vodijo ista spoznanja in ista načela. Obelodanjal jih je v svojem tedniku »Otadžbina« in s tem s svoje strani bodrilno vplival na naše delo in naš tisk. S tovarišem Ljotićem, z »Zborom« in Jugoslovansko akcijo smo ustanovili pripravljalni odbor za zedinjenje, v katerem se na vodilnem mestu nahaja tudi naš tovariš Stane Vidmar.

Za volitve dne 5. maja t. l. je postavil Dimitrije Ljotić svojo državno listo, hoteč dati priliko vsem somišljenikom, da stopijo v vrsto borcev za naša skupna načela. Da podpremo širjenje in uveljavljanje le-teh in našega gibanja, smo iz lastne volje ustanovili volilni odbor, ki naj pripomore k vložitvi Ljotićeve liste s tem, da postavi svoje kandidate tudi naša banovina. To se je zgodilo izven okvirja »Boja«, ker bi kaj takega presegalo njegov delokrog in ker se je tako glasil tudi sklep banovinskega odbora.

To smo storili v interesu našega gibanja in strogo v skladu z dosedanjo smerjo organizacije. Zopet smo nastopili inicijativno oni posamezniki, kateri smo se svoj čas uprli nasilju ter nas navdušeno ljudstvo tedaj ni vprašalo, kdo nas je pooblastil, da se zanj potegujemo.

Eno naših osnovnih načel je bil boj zoper preveliko razcepljenost in neenotnost našega ljudstva radi strankarske zastrupljenosti, izvirajoče iz naše preteklosti, boj zoper obstoječe pojmovanje politične dolžnosti in odgovornosti ter zoper delovanje tedaj vsemogočnih političnih voditeljev.

V prvi etapi je zbrala naša organizacija veliko število članov, ki so se nam poglavitno pridružili le zato, da se upro zunanjim, vidnim izrastkom prejšnjega režima. Kakor hitro je ta padel, niso mogli razumeti, da s tem naša pot še ni končana, da ne gre samo za zunanje reči, temveč zo popolno preobrazbo vsega našega življenja. Obrnili so se zoper našo organizacijo, kakor da ne bi mogli še nadalje vztrajati na trnjevi poti borbe in dela. Začelo se je rovarjenje zoper organizacijo, izpodkopavanje ugleda OIO, ki je v svoji večini hotel ostati zvest gornjim smernicam. To stanje so še zaostrile samohotne težnje in nezaupanje posameznih tovarišev, ki niso hoteli priznati večinskega načela v OIO.

Temu razdiralnemu delu je očividno načeloval tovariš Stane Vidmar, I. podpredsednik »Boja«. Obžalujemo in obsojamo njegovo početje, polno nedoslednosti in nepreračunljivosti, ker je izzvalo zmedo v tako kočljivem trenotku in povzročilo mnogo nerazsodnega zaupanja do tovarišev, ki so »Boj« ustanovili in se do danes zanj žrtvovali.

Dne 8. t. m. pa je sklical banovinski nadzorni odbor samovoljno in zoper pravila ter brez sodelovanja OIO delegatski zbor za dne 14. t. m., ki naj bi glasoval o sklepih, po našem mnenju škodljivih za bodočnost organizacije in gibanja. Mnoge naše skupine so se nepoučene o dejanskem položaju, dale zapeljati tej agitaciji. Bodočnost pa bo pokazala, kje je bila tovariška zvestoba in kje nezvestoba. Toda škoda bo poslej v mnogočem nepopravljiva.

Ker v teh razmerah pred članstvom in našim ljudstvom ne moremo več nositi odgovornosti za bodočnost organizacije in njeno smer, čeprav je pravica na naši strani, da ne damo povoda za cepljenje organizacije, in da se bomo mogli nemoteno posvetiti akciji tovariša Ljotića, ki gre svojo pot naprej k duhovnemu, gospodarskemu in socijalnemu preporodu Jugoslavije, o d l a g a m o podpisani člani Osrednjega izvršnega odbora s v o j e f u n k c i j e ter se umaknemo med tovariše, ki smo jih doslej vodili in jim služili. Vodstvo organizacije s tem preide v roke I. podpredsednika tov. Staneta Vidmarja, ki s tem prevzema p o l n o o d g o v o r n o s t z a v s e p o s l e d i c e s k u p n o s t o v a r i š i, k i s o u s t v a r i l i s e d a n j i p o l o ž a j.

Globoko verujemo, da ima »Boj« le tedaj bodočnost, ako ostane zvest svoji prvotni veliki nalogi, to je buditi zavest ljudske enotnosti in prepričanje o potrebi dejanskega ljudskega sodelovanja pri javnih zadevah. Ako se izneveri tej smeri, bo padel v brezpomembnost in razkroj na veliko škodo za ljudstvo in državo.

Tovariše bojevnike, ki so nam doslej zaupali, in vse one, ki bodo proučivši vsa dejstva, prišli do našega spoznanja, pozivamo, da nas podpro tudi pri naših nadaljnih stremljenjih.

Le po takšni poti, ki si jo bomo, vztrajno se boreč, sami začrtavali po lastni vednosti in vesti ter brez tujih vplivov, bomo dosegli visoke cilje, ki so pred nami in vršili svojo z g o d o v i n s k o d o l ž n o s t p r e d l j u d s t v o m i n J u g o s l a v i j o.

V Ljubljani, dne 12. aprila 1935.

Avgust Kuster, predsednik »Boja«.
Ivan Matičič, II. podpredsednik »Boja«.
Joško Prezelj, I. tajnik »Boja«.
Ture Šturm, II. tajnik »Boja«.
Miroslav Zupan, I. blagajnik »Boja«.
Zdenko Knez, II. blagajnik »Boja«.
Ivan Rozina, gospodar »Boja«.
Andrej Šifrar, arhivar »Boja«.
Alfonz Lorger, odbornik »Boja«.
Martin Zupančič, odbornik »Boja«.
Ladislav Fabjančič, odbornik »Boja«.
Anton Lajovec, odbornik »Boja«.
Rajko Paulin, namestnik »Boja«.
Franjo Škrbec, namestnik »Boja«.
Vinko Outrata, namestnik »Boja«.

Bodi predvsem bojevnik, potem vse drugo!

Dimitrije Ljotić:

Kaj nas razlikuje od drugih?

Fašizem pravi: »Obožujem državo!«

Hitlerizem pravi: »Obožujem pleme (raso)!«

Mi pa pravimo: »**Najvišja je Pravica!** Je višja od države in rase!«

I.

Predvsem ugotavljamo, da je naše gibanje vzniklo **nenadoma, spontano** iz naših družabno-političnih **težav.**

Ono se ni rodilo v glavi **enega** ali drugega **človeka,** ali na **enem** posebnem **kraju.** Pač pa so ljudje iz dobre volje, na **raznih** krajih, ne poznavajoč se med seboj, razmišljajoč o nadlogah in težavah svojega ljudstva, prišli **istočasno** do **iste misli:** Ni mogoče več sedeti **prekrižanih rok;** mora se najprej zavzeti **odločno stališče** napram vsem krivicam in težkočam, na katere se zadene; to stališče se mora — **kot zastava — jasno izpovedati in objaviti** — potem pa se morajo pod to zastavo **zbrati** tudi ostali ljudje dobre volje.

In ko bo tako zbrana sila dovolj močna — ali **po številu,** ali po sami **svoji sili — bodo popadale težkoče in krivice v prah** same od sebe.

»Kolumbija vstaja iz gladine morske,
če junak jo **poiskati zna!**«

Naše gibanje je izšlo iz živega občutka naših težkoč in naših krivic; iz zavesti, da jih ne moremo in ne smemo trpeti, marveč, **da se moramo proti njim boriti;** iz prepričanja, da je pokret končno zadostno zdrav in močan, da ima **dovolj hrabrih ljudi,** ki bodo izpeljali to borbo **do kraja.**

Ako bi tudi na svetu ne bilo ne fašizma, ne hitlerizma — od katerih nas razdvaja globoka ideološka **razlika** — bi se naše gibanje v naši zemlji **moralo roditi.**

Najmanj pa je tako rojeno gibanje moglo biti pristaš gotovih odločitev, **tujih** metod in **tujih** izkušenj.

II.

Tako **fašizem,** kot **hitlerizem** počivata na popolnoma **poganskih** koncepcijah starega Rima in starih Germanov.

Fašizem je **oboževanje države.** Hitlerizem je **oboževanje plemena** (rase).

Ako pa drugi gledajo v državi ali v plemenu božanstvo, ne pomeni še, da ne vidimo tam, kjer bi to moglo biti tako, da pomeni vse to končno sprejetje **brezbožnega, nekristjanskega pojmovanja sveta.**

Mi pa, kot Slovani in kristjani, takih nazorov ne moremo sprejeti.

Po našem pojmovanju obstojajo **iznad** države in plemena še neskončno **večje vrednosti.** Tako država, kot pleme sta po našem razumevanju vredna le toliko, v kolikor se ljudje **onim večjim vrednostim približujejo.**

Pri nasprotnem pojmovanju sta država ali pleme absolutni merili v tem relativnem svetu, nad njima in ne načel, ne sodbe, ne ljudi.

Tako je mogoče, da proglaša fašizem za svojo svetinjo **svojo sebičnost,** a hitlerizem svojo **teutonsko besnost.**

Zato je razumljivo, da izhaja iz te globoke korenine cela vrsta nazorov, kateri nas — Slovane in kristjane — **morajo deliti** od fašizma in hitlerizma.

III.

Fašizem in hitlerizem, katera izhajata iz take korenine, smatrata sebe za edino in nepogrešljivo orodje tako oboževane

Kraljevina Jugoslavija mora biti nosilec novega socijalnega, kulturnega resnično demokratičnega pojmovanja in ureditve. Ona naj pokaže — ne samo vsem Slovanom — temveč tudi ostalemu svetu primer in pota za dosego boljšega, pravičnejšega in človekoljubnejšega življenja.

države ali plemena, smatrata sebe **za edino absolutno merilo** v svojih državah, izključujoč vsa nasprotja, ne dovoljujoč nikakega **stvarnega nadzorstva** nad svojim delovanjem niti s strani lastnih pristašev.

Mi pa svojega dela ne smatramo **neomejenim** — pač pa smatramo, da naše delo kljub naši čvrsti volji in globoki veri tako kot vsako javno delo naravnost **zahteva nepristransko nadzorstvo.**

IV.

Fašizem in hitlerizem imata oba težnjo po **trajnosti.** V koncepciji države smatrata oba, da država brez njiju **ne** more **obstojati,** tudi če bi dobila ono ureditev, katero ji hočeta dati; da je celo v interesu države, da se ta trajnost omogoči in podaljša; kajti tistega dne, ko bi prenehal fašizem in hitlerizem, bi država padla zopet v tiste težkoče, iz katerih sta jo izvlekla ravno fašizem in hitlerizem.

Temu nasprotno se naše gibanje smatra **prehodnim.** Ono mora pomagati državi in ljudstvu, da se rešijo obstoječe težkoče in da izginejo obstoječe krivice.

Njegova naloga je ustvaritev **take državne in družabne ureditve, katera bo sama po sebi popolnoma zadostna odbrana države in ljudstva pred stiskami današnjosti.**

Zato se na primer ne fašizmu, ne hitlerizmu nikamor ne mudi, da bi dala svojim državam definitivno, **končno obliko** — niti da bi jo naznačila.

Temu nasprotno izjavljamo mi javno in kolikor moremo jasno, da **nimamo** in ne moremo imeti **drugega cilja, kakor rešitev iz današnjih težkoč in krivic, kakor tudi zavarovanje pred njimi.**

V.

Mi smo proti **parlamentarizmu,** nismo pa proti **parlamentu** — nismo proti popolnemu ljudskemu sodelovanju po ljudskih poslancih pri **zakonodaji** in končno pri **delu vlade,** temveč **smo** — nasprotno — **za pravi in stvarni parlament.**

Za parlament smo celo v taki meri, da so nam priznani in resnično izkušeni parlamentarci predbacivali, da je v našem načrtu **skupščina celo preveč močna,** ker bi bila **zares samostojna** in popolna, posebno pa še bi bila večje stvarne povprečne vrednosti, kot je danes.

Dosedanji parlamentarizem je **mešanica oblasti in popolne neodgovornosti.** Temu nasprotno postavljamo načelo **popolne in stvarne oblasti in tudi ravnotake odgovornosti.**

Fašizem in hitlerizem, kot smo že pokazali, niti v svojih načrtih ne želita stvoriti take ustanove, katera bi njuno oblast postavila pod resno **omejevanje** in resno **nadzorstvo.**

VI.

Mi smo za priznanje velike družabne stvarnosti: **stanov** in za njihov **stvarni vpliv** na državno življenje.

Toda v razliko od fašizma in hitlerizma želimo **resnično močne in svobodne stanove** — pod enim samim **pogojem,** da se priznajo in da delajo **kot deli naroda in ljudske** celine pod nadzorstvom svojih vrhovnih **organizacij in države.**

Fašizem in hitlerizem pa sta uvrstila — radi svojih nazorov o državi — stanovske organizacije **kot sužnje** v svoje lastne vrste in jim **vsilila** svojo **strankarsko disciplino.**

*

Z eno besedo: fašizem in hitlerizem smatrata sebe za **absolutna** organa države, oziroma plemena ter **izključujeta svobodo vladarja, narodnega predstavništva, stanov, sodišča, vojske in tiska.**

Temu nasprotno smo mi zavzeli stališče: **da mora biti vsaka upravičena funkcija v družbi popolna in stvarna z ravnotako odgovornostjo.**

Vidite torej — **zato** mi ne moremo misliti ne na fašizem, ne na hitlerizem.

V šidskem srezu: kandidat Djoka Stannimirović, delavec iz Tovarnikov, namestnik Ilija Milutinović, brivec iz Tovarnikov.

V lepeničkem srezu: kandidat Branko Ilić, kmet iz Gradca, namestnik Gavrilo Adamović, okrajni glavar v pok. iz Raće.

V subotiškem srezu: kandidat Franjo Požarkovič, zas. uradnik iz Subotice, namestnik Krsta Popov, zidar iz Subotice.

V zaječarskem srezu: kandidat Dobrivoj Jotić, trgovec iz Smedereva, namestnik Čedomir Petrović, šofer iz Zaječarja.

V trnavskem srezu: kandidat Radenko Lazović, advokat iz Čačka.

V zviškem srezu: kandidat Dragoslav Kocić, trgovec iz Kućeva, namestnik Vojislav Bliznaković, svečenik iz Voluja.

V virovitiškem srezu: kandidat Josip Radunić, kmet iz Rit-puste, namestnik Spaso Ivančević, kmet iz Neteče.

V krajinskem srezu: kandidat Mihajlo Lazič advokat iz Negotina, namestnik Andjel Nikolić, kmet iz Rogljeva.

V negotinskem srezu: kandidat in namestnik ista kot v krajinskem srezu.

V tamnjavskem srezu: kandidat Radovan Bojić, kmet iz Brgula, namestnik Ljubislav Ranković, kmet iz Guljevca.

V plevalskem srezu: kandidat Periša Djaković, bivši sodnik iz Žabljaka, namestnik Vladimir Žugić, delovodja kanjske občine.

V levačkem srezu: kandidat Milenko Todorović, kmet iz Velike Kruševice, namestnik Milovan Radojević, kmet iz Slatine.

Širite »Prelom«!

Prijatelji »Preloma«, pridobivajte nove naročnike! Zahtevajte »Prelom« v vseh kavarnah, gostilnah, brivnicah i. t. d.

Stara politika — ali nova?

Jugoslavija kot državno telo je tvorba našega stoletja, je rezultat gigantske borbe **vseh treh jugoslovanskih narodov** deloma na zunanjih, deloma na notranjih frontah. Srbi so v tej borbi vrgli na tehtnico usode **najtežji delež krvi in trpljenja,** dočim so pri Hrvatih in Slovencih morali **najboljši ljudje** plačati ceno Jugoslavije **z ječami, z umiranjem, kroglami in zankami,** da ne govorim o mukah in trpljenju vsakdanjega življena. Spomin na vse to je še vedno **svež in živ.** Duhovno pa je Jugoslavija postojala **že davno prej.** Postojala je v umu mislecev vseh naših pokrajin od Triglava do Egejskega morja **kot nekaj čisto prirodnega,** kar se samo od sebe vsiljuje, kakor da drugače ne bi bilo ne smiselno ne mogoče. In po stoletjih sanjarenja o Jugoslaviji, po stoletjih proroških vizij pesnikov in mislecev nam je dvajseto stoletje po dolgotrajnem prelivanju krvi med narodi dalo državo združenih Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki pa je morala končno radi enega ter istega duha, ki jo je preveval, dobiti pri novem krstu ime **Jugoslavija.**

Ta Jugoslavija je bila leta 1918 ob svojem začetku pisan mozaik, zložena je bila iz raznih delov, ki se po svojih barvah niso ujemali, niti po svojih oblikah ne. Že takoj iz početka so bistre glave med politiki izprevidele, da bo treba **posebnega cementa,** ako bomo hoteli, da se različni deli Jugoslavije dobro sprimejo med seboj. Toda na žalost **bistri politiki niso bili na krmilu,** zato je Jugoslavija ostala brez pravega spojnega cementa. Jugoslavija dejansko obstoja iz nekdanje **kraljevine Srbije,** iz kratko pred svetovno vojno osvobojene **Makedonije,** ki je še dolgo dihala turško ozračje, **iz bivših provinc Avstrije,** ki so se bile tekom stoletij navzele hočeš nočeš duha naših nemških alpskih sosedov, iz bivših **ogrskih provinc,** ki so zopet prinesle seboj v Jugoslavijo osobine ogrskega miljeja, nadalje je Jugoslavija inkorporirala tudi bivšo samostojno **kneževino Črnogoro ter Bosno in Hercegovino,** katere avstro-ogrska okupacija tekom nekaj desetletij še ni bila mogla v enaki meri prekvasiti, kot se je to bilo zgodilo z drugimi avstro-ogrskimi provincami, ki so imele za sabo več sto let tujega jarma.

Potemtakem je bil mozaik Jugoslavije ob vstopu na evropsko pozorišče **zelo pester.** V vsaki izmed naštetih pokrajin so živele in še žive **stare tradicije,** vse česar so se bili prebivalci navzeli tekom stoletij — tako na primer **kultura, verstvo, način gospodarstva, politični nazori** — vse to je dajalo tem pokrajinam svoje posebno lice, to je te raznolike sestavne dele Jugoslavije, združene politično v eno državno telo, **ločilo enega od drugega.** In vsega tega je bilo včasih na žalost skoroda več kot tistega, kar jih je družilo. Družila jih je **skupna usoda,** katere pa se vsi Jugoslovani še niso zavedali in se je še danes ne zavedajo, družila jih je **skupna kri, sorodna govorica,** družilo jih je **sporočilo velikih mož in mislecev od Triglava do Črnega morja,** ki se kot rdeča nit vleče skozi stoletja zgodovine Jugoslovanov. Družiti bi jih morali tudi bridki nauki preteklosti, ki za Jugoslovane ni imela mnogo drugega kot verige sužnosti.

V političnem življenju šestnajstih let, ki jih ima Jugoslavija za seboj, v vsem našem parlamentarnem dejanju in nehanju, **se je jasno odražalo veliko bolj to, kar smo od preteklosti dobili slabega,** kot to, **kar smo v Jugoslavijo prinesli seboj dobrega.** Vsi nešteti boji, praske in smrtne rane, ki smo jim bili v tej dobi priča, so bile **izraz duha preteklosti,** ki so ga pokrajine, združene v Jugoslaviji, prinesle seboj v novo državo. Izraz te protirečne raznolikosti v sestavnih delih Jugoslavije so bile tudi **mnogoštevilne politične skupine in stranke,** ki so nastopile v jugoslovanskem parlamentu, da ostvarijo, vzajemno zborujoč, srečo Jugoslavije.

Razum veleva, **da morajo novi časi, novi prilike dobiti na politični strani novih blik.** Toda stare navade, tradicije, zakoreinjena čuvstva, stare strasti in svojska usmerjenost mišljenja, ki so jih stari politični voditelji in z njimi vred stari njihovi pristaši prinesli seboj v politično življenje države, so imele za posledico **ne družno sodelovanje v prospeh celokupne države** kot celote, marveč je bilo bistvo našega političnega življenja v tem, **da je vsaka stranka vlekla na svojo stran in skuša iztisniti čim več dobička zase in svoje, a razmišljajoč kdo ve kaj o tem, ali ne bo morda tako postopanje drugim skupinam prej škodovalo kot koristilo.** Tako je nastalo to, kar s tujo besedo imenujemo **partikularizem,** po naše bi temu morda rekli samosvojstvo, politična sebičnost. Veljalo je geslo »vsak zase«, namesto da bi se reklo »vsi za vse«. Zato so posamezne pokrajine Jugoslavije **gledale postrani druga na drugo** -- ni pa bilo nikoder tistega **velikega poleta in zanosa,** ki bi bil potreben za to, **da bi se ustvarilo tisto novo, kar nam je vsem potrebno, ako hočemo, da ostanemo in živimo ter da ne zaostanemo in poginemo.** Kajti življenje države smemo primerjati življenju rastline. Rasti mora, cveteti in donašati sadu, **ne sme se zaustavljati na poprejšnjih razvojnih stopnjah.** Kadar pa se življenje zaustavi, je s tem tudi že začelo propadati. Množe se suhe veje, redčijo se sadeži, vsaka pomlad je bolj žalostna, dokler drevo ne bo posekano in vrženo v ogenj.

Jugoslavija je mlada, v sebi ima sveže sokove, **sposobna je življenja, svojega lastnega življenja.** Zato bo morala začeti tudi z iskanjem **novih oblik svojega političnega življenja,** kajti stare oblike so se **preživele** in ako še obstoje, **niso več prepričevalne,** marveč životarijo samo še **od svoje častitljivosti in slone na osebni ambiciji tistih, ki so bili doslej že ves človeški vek njihovi voditelji** in morda njihovih duhovnih dedičev, ki jim diše sinekure. Torej nova državna oblika terja od Jugoslovanov, **da prenehajo s partikularizmom in da usmerijo svoje mišljenje na skupnost,** da ne bo država sama Beograd, Zagreb ali Ljubljana, **marveč da bo država vse in le vse.** Stare oblike političnega življenja izvirajo iz časov pred letom 1918, izvirajo **iz prejšnjih državnih tvorb,** razen Srbije našemu ljudstvu tujih in sovražnih. Negotova slutnja potrebe po novi obliki političnega življenja **se vedno bolj množi. Tudi jasna zavest o tem narašča od dneva do dneva.** Novi rodovi gledajo drugače na te stvari, **novim rodovom je pred očmi vsedržavna, ne pa pokrajinsko usmerjena politika. Pa ne samo oblika, tudi vsebina** naše politike se mora izpremeniti. Liberalna demokracija nam ni zmožna dati dandanes tistega, kar je ljudstvu potrebno. Tekom svetovne vojne, ki je premešala milijone in milijone ljudi ter jih vrgla v tuje kraje, odpirajoč jim pri tem nova obzorja, se je ljudstvo bistveno spremenilo v svojem svetovnem nazoru. Prebivalec zadnje gorske vasi je med vojsko lahko spoznal, **kako ljudje na tujem delajo, kako žive, trpé in se veselé, spoznal je, kako naprednejše države urejujejo gospodarstvo, kako ščitijo delavca in kmeta, kako se brigajo za siromaka, krotijo pohlep kapitalista, se bore z boleznimi in zločinstvom, skrbe za starost in onemoglost.** Vsa ta spoznanja so zanetila v njem **zmisel za socijalno plat življenja.** Zato bi bilo pogrešno, ako bi se dandanes hotelo, pa če tudi v zaostalejših krajih države, preskočiti **socialne probleme jugoslovanskega ljudstva.** Poleg vsega tega je tudi **vseobči duh časa tak, da to zahteva in ta duh gre po svetu,** preveva vse, dahne v vse kote in vogale ter mu nič ne more uiti. In tako je prišel tudi k nam ter se vedno bolj uveljavlja, čim pa govorimo o socialni noti v politiki, nam ni treba še posebej poudarjati, da z njo ni združljiva korupcija, ki sloni na sebičnosti in je socialnemu čutenju diametralno nasprotna ter jo bo morala nova politika temeljito izkoreniniti, in če treba izžgati ali izrezati, kot se je to delalo v drugih državah, kjer tudi odlične glave niso našle milosti. Saj pa tudi gre pri tem **za splošni blagor** — in kaj je posameznik napram interesom vesoljnega ljudstva. Ukradeno blagostanje ne zasluži milosti pred krvavo zasluženim vsakdanjim kruhkom širokih mas naroda.

Nova država torej, nove, ideje ki prešinjajo svet, nove tekovine sodobnega kulturnega življenja: **vse to zahteva nove oblike,** nove usmerjenosti v našem, če hočete, strankarsko političnem življenju, in pa nove vsebine tega političnega življenja. Nova oblika bi bila določena z **vsedržavno črto,** ki je v jasnem nasprotju z dosedanjo partikularistično, pokrajinsko, ali da rabim besedo, ki pri nas vzbuja veselost, plemensko politiko. Novo vsebino pa bi najbolje obdrževala **socialna nota.** Seveda se vsiljujejo v zvezi s tem neodklonljivo še druge naloge, brez izvršitve katerih bi bilo nemogoče zamišljati si kakšen socialni program. **Predvsem se je treba enkrat za vselej otresti politike prekrižanih rok, kljubovanja in malodušnosti.** Zato bo v zvezi z reševanjem socialnega programa potrebno, da prešine vso državo prepričanje, da je za nas vse **edina rešitev v delu,** v grajenju in opremljanju našega ponekod zelo primitivnega narodnega bivališča s pridobitvami moderne dobe. Zato bo pa moralo stopiti v ospredje prepričanje, da je nemogoče živeti brez gospodarstva, to je **umevnega, načrtnega gospodarstva.** Potem bo politični zbornici morala stopiti ob stran tudi **gospodarska zbornica.** Seveda bodo tedaj po pravici stopili v ospredje **stanovski interesi vseh produktivnih stanov.**

V današnji časovni sredini je opažati živo zanimanje za vprašanja, ki smo se jih zgoraj doteknili. Vendar so taki slučaji sporadični. Tudi na najvišjih mestih se čuti blagodejni dih dobre volje. Ta dobra volja pa ne more obroditi kdo ve kakšnih sadov, vse dokler naše notranje politično življenje ne bo imelo **zmiselnega sistema.** Ne sme namreč biti odvisno od dobre ali slabe volje voditeljev raznih strank in njihovih osebnih anbicij, češ ne boste vi nas ampak bomo mi vas, pri čemer nihče ne pomisli, da se na ta način vsi tepemo po glavi, jaz tebe, ti pa mene.

Naš pokret je nastal ne po diktatu od zgoraj, marveč se je porodil **spontano, iz lastnih sil,** in sicer na ta način, da je tu dvignila svoj glas ena skupina, tam druga. Te skupine so kmalu spoznale, **da jih veže istovetnost mišljenja in čustvovanja.** Kmalu smo našli drug drugega ter glavne poteze našega mišljenja izvozili v **»Temeljnih načelih«.** Ne dolgo zatem smo v **»Smernicah«** udarili temelje našemu programu. Naš pokret je nastal iz zavesti, **da je Jugoslavija celota zase** in da je njena bodočnost le tedaj zagotovljena — lepša bodočnost namreč — ako se bo njena **notranja in zunanja politika presojala z vidika te celote.** Poleg tega jo bo moral prevevati **duh človečnosti,** iz katerega izvira posredno tudi **socialni značaj te politike,** pri čemer beseda »socialni« ne sme meriti samo na industrijskega delavca, marveč **na vse delavne stanove,** torej tudi na **kmeta,** in to pri nas v našem kmetskem miljeju **v prvi vrsti,** nadalje pa v enaki meri tudi na **intelektualca.** Temelj vsega našega življenja in garancija za mirno sožitje vseh Jugoslovanov pa mora biti **enaka pravica tebi in meni,** kajti le **pravičnost je temelj vsake države.** Justitia fundamentum regnorum. Pravda drži zemlju i gradove, kakor pravijo Srbi in Hrvati.

V današnjem poteku stvari se vsiljuje vprašanje, za kakšne cilje se borimo. Gotovo je ena največjih nalog nove politike **ureditev odnošajev med mestom in deželo.** Posnemanja v tem oziru zapadnih starih držav z visoko razvito meščansko kulturo in severnih, zlasti nemških sosedov ter Angležev ali celo Amerikancev, bi bilo za nas nesmiselno. Odnošaje med mestom in deželo moramo urediti tako, **kot je za nas primerno, kakor to dovoljujejo razmere pri nas.**

Iz tega nazora poteka prepričanje, da je treba v naši bistveno **kmetski državi dvigniti kulturni nivo podeželja ter poljedelsko proizvodnjo.** V pogledu industrije treba izvesti hitro in odločno **nacionalizacijo.** Bankam in njihovim nenasitnim apetitom je treba **s smiselno zakonodajo naložiti uzdo.** Delo v industriji je treba **dejansko in energično zaščititi,** ne pa se zadovoljiti s predpisi, ki jih nihče ne spoštuje. Produkte dela je treba **primerno in pravično razdeliti,** da ne bo v tem pogledu vedne stiske in anarhističnega razmetavanja. Zajeziti se mora **iskoriščanje našega narodnega gospodarstva od strani tujega kapitala** ali pa takega, ki je sicer tuj, **pa se skriva pod domačo firmo,** da tam lažje odpira žile našemu narodnemu telesu. Iz našega političnega predstavništva, pa naj si bo to na zunaj ali na znotraj, je treba **odstraniti nesposobne** in **moralno nič vredne** ter jih nadomestiti s **poštenimi, delavnimi** in **strokovno kar najbolje podkovanimi ljudmi.** Vedno je treba imeti pred očmi misel, da je vsa naša država eno samo sicer mnogooblično, vendar pa v sebi **zaokroženo gospodarstvo.** Zato novi ljudje v naši politiki ne bodo nikdar smeli dovoliti, da bi se posameznik iz osebnih, sebičnih nagibov **nemoteno in nekaznovano igral s premoženjem ljudstva,** marveč se bo moral vsak posameznik s svojimi osebnimi interesi neizbežno **podrediti interesom ljudske skupnosti.**

Zavest te **vseobče ljudske skupnosti,** ki izvira iz načela človečnosti, katera je našla najvišjega izraza v krščanskih religijah, v katerih občuje z Bogom naše ljudstvo, narekuje novim časom **potrebo zavarovanja življenjskih pogojev za vse člane ljudstva.** Tu stoji v ospredju **vprašanje dela.** Naše gibanje se zaveda načela, da ima vsak ud države pravico do jela, to se pa pravi, da ima tudi **pravico do dela,** ki mu bo vrglo, kar potrebuje za življenje. Zato je velika naloga nove države, **da skrbi za delo,** da ga tako uravnava in razpredeljuje kot to zahtevajo potrebe delavnih rok.

Zanimanje za naloge nove politike v državi je **ogromno,** zato, ker splošno prevladuje čustvo, da je treba nekaj novega. Vsi dobri in pozitivni duhovi, vsak od svoje svoje strani posvečajo temu vprašanju napore svojega mišljenja. Predvsem pa je naloga **mlajših generacij.** da zgrabijo za delo in ustvarijo **novo, boljšo Jugoslavijo.** Pomagali jim bodo pri tem vsi, ki so pošteni in vedrega duha. **Takih je pa v našem ljudstvu večina.** Da kdor je slep ali zaslepljen, bo še naprej taval v tem. Bog z njim — **nova Jugoslavija mora priti, vsak** dvom o tem je izključen.

Naša parola je:
Manj razprtij — več resničnega, ustvarjajočega dela za dosego bojevniških načel!

Politična modrost obstoji v tem, da vsakdo pride na svoje mesto. Politika mora služiti družbi, narodu, ljudstvu — celoti, a ne da bi družba, narod, ljudstvo — celota služili eni ali drugi politiki! Zato se tudi označuje družabno, narodno in državno politiko.

Čim se narodni, ljudski in državni interesi podredijo eni skupini, stranki ali razredu — nastanejo v družabnem in narodnem organizmu krize in bolezni, ki se na razne načine kažejo in razvijajo.

Ne uklonimo se!

Ko so bile razpisane volitve, je bilo jugoslovansko ljudsko gibanje »Zbor« šele v teku svojega političnega organiziranja. Mi smo proti razpisu teh volitev, vendar ne zaradi tega, ker smo bili prekinjeni v svojem organizacijskem delu. Mi smo proti volitvam, ker smatramo, da so razpisane v času, ki je za našo domovino silno težak, v času, ko bi potrebovala tihega in požrtvovalnega dela. Toda **četudi še nismo dovršili svoje organizacije,** smo vendarle sklenili, da gremo kot samostojna skupina na volitve, ker smatramo, da bi bili enaki dezerterjem v vojnem času, ako bi stali križem rok.

Ta resni položaj nas je primoral, da gremo na volitve brez ozira na strahotne težave, pod katerimi moramo delati, — da stopamo v borbo tudi v razmerah, ki so nepovoljne za naše gibanje. **Mi vemo, da pravi bojevniki sprejemajo borbo, da ne odstopajo in ne dezertirajo niti tedaj, kadar se jim zde razmere najhujše.** Oni se tedaj samo še krepkeje in silneje bore.

Mnogo ovir in težav nam delajo. Onemogočeno nam je, da bi preko dnevnih listov dajali poročila o svojem delu. Nimamo na razpolago radia, da bi po etru propagirali naša prizadevanja. Če hočemo priti v stik z ljudskimi množicami, se nam stavljajo ovire, motijo nam sestanke in konference, da o shodih niti ne govorimo. Proti našim ljudem in delavcem se podvzemajo ukrepi in groze jim z izgubo dela. Nasprotni nam časopisi prinašajo dan za dnem potvorjena in neresnična poročila o našem gibanju. Lahkoverne zavajajo z raznimi obljubami, ki se ne morejo nikdar izpolniti.

Mi ne jokamo za onimi, ki nimajo vere, ker zbiramo okrog sebe samo ljudi čvrste vere, velike požrtvovalnosti in silnega navdušenja.

Mi potrebujemo vitezov, ne pa mlačnih oportunistov.

Ni še dolgo, kar smo se odločili, da samostojno stopimo v volilno borbo, pa smo že dosegli uspehe, ki so prekoračili vsa naša upanja in ki nam nedvomno dokazujejo, da v tem ljudstvu še živi zdrava zavest, ki je v naši zgodovini uresničila velika dejanja. Iz poročil, ki jih prinašamo v zadnjih in tej številki, bodo naši prijatelji videli, da nismo osamljeni, da se na vseh straneh naše široke domovine zbirajo novi ljudje za nov čas.

(Iz »Otadžbine«, glasila tov. D. Ljotića.)

Beseda mladih

Svetovna vojna in doba po njej je vrgla človeštvo v obupen kaos. Gospodarstvo, politika, duhovnost, vse si z besno impulzivnostjo utira novih poti, vse hlasta po treznejših in jasnejših smernicah.

Toda zdi se, da čas prehiteva človeka. Komaj rojenim programom in idejam se naenkrat izpodmaknejo tla, in položaj ostane tak, kot je bil. Vsaka minuta prinaša nove momente, ki ustvarjajo v sistemih luknje, razkrivajo njihove nedostatke ali pa jih celo popolnoma izpodkopljejo.

In ob vseh teh dejstvih je današnji človek kot riba, vržena na suho. Zvija se, se meče navzgor in navzdol, na levo in desno — rešitve pa ni. Izgleda tako, kot da tavamo po neznanem labirintu, iz katerega ne najdemo izhoda. Oni, ki še niso izgubili razuma, tipajo okrog sebe in iščejo vrat, večina pa se je brez upa podala usodi in računa le še na slučaj. Življenje teh je življenje enodnevnice: ne stavijo si vprašanja, kaj jutri, ker jih ne more iz njihove otopelosti zdramiti noben nov udarec. Edino, kar jim še prinaša bodočnost, je konec njih samih — smrt.

Sredi te apatije, v tej blazni atmosferi, pa stoje posamezne peščice, ki so tudi v tej blodnji ohranile zdrav nagon po življenju. Njim se ne da poginiti v tem kaosu. Vsa volja in ves razum sta jim usmerjena tla, kjer čutijo svetlobo in življenje. In vprašanje, ki se nam vsili ob tej konstataciji, je: kje iskati vzroka, da se tej grupi najboljših mož ne posreči najti poti, ki vodi k jasnosti in urejenosti? Ali so se res vse niti življenja zamotale v tako nemogoč vozel, da ga ne more razrešiti niti današnji, po kulturnem in tehničnem napredku zadnjih dveh stoletij prefinjeni človek?

Vsekakor je treba pribiti: na tako kritičnem razpotju se človeštvo ni nahajalo še nikdar. Stojimo tik zgodovinske prelomnice, ki razdvaja in loči dva svetova: novega, ki vedno živahneje izkazuje svojo vitaliteto, in starega, prekvašenega s kapitalistično miselnostjo, bližajočega se razsulu. O izidu ni mogoče dvomiti. Gre le za to, kaj bo ukrenila ta skromna peščica, ki si hoče utreti iz te vsesplošne zmede izhod. Ali je v svoji mentaliteti toliko sveža, da bo mogla in hotela ustvarjati novo družbino stavbo ramo ob rami z mladimi, ali pa je tako zakoreninjena v preteklosti, da se ne more otresti starih, izživetih dogm, in se oprijeti novih udarnejših in prodornejših načel.

Res je — in mi mladi moramo to priznati, da se je težko odreči vsem navadam prošlosti, da je žrtev zavreči miselnost, ki je prekvašala starejšo generacijo, in se nekako preroditi v novih stremljenjih. Ta izgledajo namreč v marsičem krivična in okrutna, vsaj za one, ki so še s svojo duševnostjo priklenjeni na preteklo dobo. A treba je le objektivnega pogleda, in ta navidezna krivičnost dobi drugo lice. In vprašanje, kako dolgo in kako bo starejši rod še vodil naše kulturno, politično in gospodarsko življenje, sloni samo na tem, **v koliko je zmožen razumeti in sprejeti novodobna načela ter jih udejstviti v praksi.** Ako ni v stanu tega, potem je svoje vodstvo že zaigral, in vsak poskus, ki gre za tem, da mu ohrani vajeti v rokah, je **greh nad mladino in bodočnostjo!**

Tega pa mi mladi ne želimo. Nočemo, da bi nekoč pisala zgodovina o naših očetih: grešili so nad svojo lastno deco, ker so še svoje poslednje sile slepo prodajali tisti družbi, ki jih je s svojo sirovostjo vrgla v svetovni pokolj in bedo.

To bi bila obsodba, ki bi bolela tudi nas.

Zato: vi starejši, ki so vas pod lažnimi gesli gonili proti sočloveku, ki ste na ljubo kapitalizmu morali vreči s sebe človeško dostojanstvo in postati živina, **ne čakajte, da se mladi rod ponižno udinja vaši službi!** Preglejte izkušnje, v katerih se je rodil in dorasel, in priznali boste, da je baš on sposoben zlomiti hrbtenico sistemu, ki je stoletja sesal kri našemu človeku.

Ne odklanjanje, ne skepsa, ampak boj v mladih vrstah je pot, ki vodi k rešitvi!

Fee.

Čuvajmo »Boj« pred zunanjimi in notranjimi sovražniki!

Bojevniki marširajo v zboru na »Zbor«!

List »Budjenje«, ki izhaja v Petrovgradu (bivši Veliki Bečkerek), piše v zadnji številki:

»Pretekle dni se je v Ljubljani dogodilo to, kar je bilo kot edino pravilno in pametno pričakovati: iz naše bratske organizacije »Boj« v dravski banovini, ki je z ostalimi skupinami sprejela »Temeljna načela« in »Smernice« jugoslovanskega ljudskega gibanja »Zbor«, je izšel Glavni volilni odbor Ljotićeve liste za Dravsko banovino. Bojevniki bodo marširali na volitve z našim gibanjem na državni listi, katere nosilec je tov. Dimitrije Ljotić.

Nasprotniki našega gibanja iz raznih taborov, ki slutijo, da bo »Zbor« v kratkem času preplavil vso državo, so na vse mogoče načine delali na to, da bi »Boj« oddvojili od njegove naravne in edino mogoče zajednice in zadruge, od jugoslovanskega ljudskega gibanja »Zbor«. Obetali so jim mandate, sinekure, jim grozili, toda uspeli vendarle niso. Zadnja številka bratskega »Preloma« prinaša čez vso prvo stran naš volilni proglas »Smisel naše borbe«, v isti številki pa prinaša »Prelom« tudi odločitev, da gredo bojevniki na volitve pod vodstvom tovariša Dimitrija Ljotića.

Naši tovariši na vseh koncih države bodo ta glas sprejeli z razumljivim navdušenjem. Ta sklep dviga našo vero v končno zmago. Danes stoji širom Slovenije vsa armada bojevnikov ramo ob rami z »Zborom« in mu daje moč na severu Jugoslavije.

Živeli tovariši bojevniki!«

O protekcijah

Ena največjih nadlog, ki duše to državo in ovirajo pravilno delo celó organov in ustanov javne uprave, so ravno protekcije in intervencije.

Nihče v državni in samoupravni službi ni siguren, da bo po svojih naporih, sposobnostih, znanju, trudu in vdanosti državnim interesom zaščiten, da bo po zakonu napredoval in da bo postavljen na njemu odgovarjajoče mesto.

Toda oni, ki imajo protekcijo, pridejo brez kvalifikacije in potrebnih moralnih pravic na vsak, celó najvišji položaj, dočim njihovi boljši soljudje, ne samo da so zapostavljeni, ampak jih celó prečestokrat nepravilno preganjajo.

Država mora postati največja zaščitnica pravice. Ne sme delati razlike niti med uradniki. Tako postopanje najhuje ruši avtoriteto države. Čemu napenjati sile, čemu se truditi v državni službi, ko pa se boljši položaj ne doseže po zaslugah in stvarni vrednosti nego po zvezah in intervencijah protizakonito!

Nekoč je neki minister, ko je bil še aktiven, izjavil, da se **zaveda nemoralnosti takega postopanja s protekcijami in intervencijami, toda v isti sapi je pristavil, da je pač taka politika.** Ta gospod ni občutil, kako je s to izjavo samega sebe obsodil. Nekoč je sedel na mehkem ministrskem stolu in sam pošiljal vse prosilce, naj se obrnejo na tega ali onega njegovega kolego, na tega ali onega vidnega človeka za protekcijo. S tem jih je hotel zadolžiti napram sebi, da bi od njih dobil, kar potrebuje.

Za kulisami se odigravajo dostikrat silno nemoralne stvari. Mi smo mogli za te kulise pogledati le skozi ozko špranjo, toda če bi mogli odgrniti kuliso, bi zagledali vso nesramno mlakužo protekcionistov in intervenistov in njihovih pokroviteljev. Skrajni čas je, da se tem nemoralnim početjem preneha, da se s takim postopanjem ne rušijo osnove države, da se uvede najstrožja moralnost v te odnošaje in da se brezobzirno začno odbijati oni, ki s polnimi torbami protekcij letajo od urada do urada in ustvarjajo iz te države leglo protekcije in korupcije.

(Iz »Otadžbine«, glasila tov. D. Ljotića.)

VAŽNO ZA VSE KUPCE. Radi izvanredno velikega zahtevanja vzorcev poročam vsem onim, ki naročujejo pri meni vzorce, da počakajo 5 do 10 dni dokler jih druge stranke ne vrnejo. **Stermecki — Celje.**

GOSPODARSTVO

Naša kmečka zbornica

Kmečki stanovski list »Brazda«, glasilo absolventov kmetijskih šol, je prinesel obširen osnutek svojega načrta za ustanovitev kmečkih zbornic. Ker to važno vprašanje naše tovariše kmečke bojevnike gotovo zanima in smo si tudi mi postavili kmečke zbornice v naš program, priobčujemo ta načrt v celoti.

»V naslednjih odstavkih priobčujemo najvažnejše odstavke iz osnutka za »Kmečko zbornico«, kot je bil sprejet na seji širšega odbora ZAKŠ, dne 9. marca v Št. Juriju ob j. železn.

Vse zavedne kmečke ljudi prosimo, da ta osnutek pazljivo prečitajo in presodijo. Kdor misli, da bi bilo treba eno ali drugo določbo v osnutku spremeniti ali izpopolniti, naj svoje pripombe in kritiko osnutka čimprej pošlje uredništvu. Po možnosti bodo objavljene.

Predvsem prosimo vse podružnice in vse druge kmečke organizacije, da na sestankih s svojimi člani in z drugimi kmečkimi ljudmi obravnavajo vprašanje »Kmečke zbornice« ter jim pojasnijo, za kaj gre in kakšno stališče moramo v tem oziru zavzeti vsi kmetje, da naj bo zbornica stanovska, v delovanju neodvisna, delokrog naj obsega ozemlje ene banovine, vsaka občina naj ima v zbornici vsaj enega, oz. večje občine več zastopnikov, da naj bo volilna pravica za volitve v zbornično zastopstvo enaka, tajna in neposredna, ter dana vsem onim, ki so po poklicu kmetje, t. j., ki se stalno in pretežno preživljajo z lastnim udejstvovanjem v kmetijstvu.

Tudi vse, kmečkemu stanu naklonjene časnike prosimo, da naš osnutek »Kmečke zbornice« ponatisnejo in obrazložijo, da postane tako vsemu kmečkemu ljudstvu jasno, za kaj se gre.

Opozarjamo namreč na to, da se iz dobro poučenih krogov čuje, da bo zakon o ustanovitvi kmečkih (kmetijskih) zbornic najbrže že letos izdan in s tem »Kmečke« oz. »kmetijske« zbornice ustanovljene.

Naša dolžnost je, tovariši kmetje, da vsi složno zahtevamo, da se nam dajo take kmečke zbornice, kakor jih zahteva naš list že vedno, kajti sicer se utegne zgoditi da dobimo take Kmetijske zbornice, od katerih pa kmečki stane ne bo imel nobenih koristi!

Večkrat smo razpravljali tudi o tem, ali ne bi bilo morda mogoče, ustanoviti »Kmečko zbornico« kot zadrugo, samostojno in neodvisno od oblasti in države, to predvsem v slučaju, če zbornice od strani države ne bodo ustanovljene. Misel je sicer lepa, toda vprašanje je, če bi se našlo toliko kmetov, ki bi hoteli prostovoljno toliko prispevati za vzdrževanje zbornice, da bi bilo poslovanje omogočeno. Premišljajte o tem in nam sporočite svoje mnenje.

Če se bo od strani države izdal zakon o kmečkih zbornicah, potem moramo vsekakor zahtevati, da naj bo le okviren zakon, ustanovitev sama pa naj se v vsaki banovini izvrši šele takrat, kadar se dovoljni odstotek kmetov (n. pr. 10% upravičencev) izreče za ustanovitev.

KMEČKA ZBORNICA

(Osnovne misli načrta za kmečko zbornico.)

Ime in namen.

Kmečka zbornica je ustanova kmetov Dravske banovine, ki ima namen, zastopati svoje člane in ves kmečki stan tega ozemlja v javnosti in pred oblastmi, delovati za gospodarski in kulturni napredek svojih članov in kmečkega stanu ter varovati njih koristi in pravice.

Naloge in sredstva.

Njene naloge in sredstva za doseganje namena pa so predvsem: 1. Varovati in zastopati splošne interese kmečkega stanu svojega ozemlja in svojih članov, s tem, da proučuje predloge zakonov in uredb, ki zadevajo kmečki stan, ter stavi oblastem svoje tozadevne predloge in mnenja; da pazi, da se zakoni in uredbe, izdane v pomoč kmečkemu stanu, točno in pravilno izvajajo; da proučuje in stavi predloge za spremembo in dopolnitev že obstoječih zakonov in uredb, zadevajočih kmečki stan; da pazi, da državna zakonodaja v splošnem, posebno pa davčna zakonodaja, ne obremenjuje prekomerno in ne zapostavlja kmečkega prebivalstva; da ob sklepanju trgovinskih pogodb z drugimi državami pazi, da se ne sklepajo v škodo kmečkega stanu njenega ozemlja; da proučuje tržni položaj in cene na svetovnih in domačih trgih ter daje svojim članom navodila glede prodaje in nakupa, da vodi skupne kmečke akcije na svojem ozemlju in da daje svojim članom pravno pomoč in zaščito;

2. skrbeti za izobrazbo kmečkih ljudi na svojem ozemlju in iskati možnosti eksistence kmečki mladini svojega ozemlja, s tem, da spremlja in pazi na kmetijsko šolstvo ter kmetijsko pospeševalni pouk in stavi oblastem svoje tozadevne predloge ter zahteve; da pazi, da se pouk na osnovnih šolah vrši s potrebami v skladu kmečkega prebivalstva, kjer je to v večini, ter da daje tozadevno oblastem svoje predloge; da kontrolira pisanje listov, ter pazi, da se potom tiska de dela škoda ali krivica kmečkemu prebivalstvu; da po možnosti vzdržuje svoje strokovnjake za dajanje brezplačnih nasvetov in navodil svojim članom v vseh ozirih in potrebah;

3. da išče trgov za prodajo pridelkov svojih članov ter po možnosti posreduje izmenjavo pridelkov med svojimi člani, ter jim oskrbuje trgovske informacije;

4. da pripravlja in po možnosti doseže izvedbo bolezenskega in starostnega zavarovanja svojih članov, ter izdela tozadevne načrte in predloge;

5. da skrbi, da na njenem ozemlju kmečka zemlja ne prehaja iz kmečkih rok v nekmečke, temveč iz nekmečkih v kmečke ter da čimbolj uveljavi načelo: »Kmečka zemlja naj bo last onih, ki jo obdelujejo!«

6. da vzdržuje stike s kmečkim stanom, kmečkimi zbornicami in drugimi kmečkimi organizacijami po vseh banovinah države ter po možnosti z njimi sodeluje za splošne koristi kmečkega stanu in prebivalstva vse države;

7. da ustvarja in vzdržuje stike s kmečkim stanom in s kmečkimi organizacijami v inozemstvu, posebno v vseh slovanskih državah, ter proučuje razmere in položaj kmečkega stanu v inozemstvu;

8. da zbira sredstva in prispevke za zgradbo »Kmečkih domov« v vseh večjih mestih svojega ozemlja, v katerih bi dobili v mesto prihajajoči kmetje zbirališče in zavetišče;

9. da se po možnosti in potrebi poslužuje vseh zakonitih sredstev, ki morejo uspešno služiti doseganju njenega namena in interesom kmečkega stanu njenega ozemlja.

Članstvo.

1. Član-volilec Kmečke zbornice more postati vsak, na ozemlju dravske banovine bivajoč jugoslovanski državljan, moški ali ženska, ki je izpolnil 18. leto in je po poklicu kmet, to je, če mu je kmetijstvo glavni poklic in če njegovi redni dohodki izvirajo pretežno iz lastnega praktičnega udejstvovanja v katerikoli stroki kmetijstva, na lastni ali tuji zemlji, samostojno ali v službi, ter ako katastralni čisti donos njegovega zemljišča na presega Din 10.000.—.

2. Nikdo, ki je volilec in član Kmečke zbornice, ne more biti istočasno volilec kake druge stanovske zbornice, oz. volilci drugih stanovskih zbornic ne morejo postati člani-volilci Kmečke zbornice, če se ne odpovejo volilni pravici v druge zbornice. Kdor ustreza pogojem, se mu ne more odkloniti sprejem v članstvo; enako ne more nikdo biti član volilec, ako ne ustreza pogojem. Izjem ni. Sklepi zbornice so obvezni za vse kmete, člane, kot tudi za nečlane, ki so kmetje, oz. ki se pečajo s kmetijstvom.

3. Vsak kmet postane član in volilec Kmečke zbornice, če predloži častno izjavo, potrjeno od pristojnega predsednika občine, da je po poklicu kmet v smislu teh pravil in se s tem pravno obveže, plačevati nanj odpadajoči del prispevkov za vzdrževanje Kmečke zbornice.

4. Članstvo in volilna pravica Kmečke zbornice prestane s smrtjo, izstopom ali izključitvijo člana-volilca.

Mora pa član volilec odposlati izstopno izjavo takoj, če prestane biti kmet v smislu teh pravil. Iz tega vzroka izstopivši član-volilec ima pravico, postati zopet član-volilec Kmečke zbornice, če postane spet kmet v smislu teh pravil. Vsakdo, ki tekom treh mesecev potem, ko prestane biti kmet v smislu teh pravil, ne pošlje izstopne izjave sam, se izključi, čim se to ugotovi. Vsak član-volilec kmečke zbornice ima pravico in dolžnost, da opozori tajništvo zbornice na osebe, o katerih sumi, da niso upravičeni, biti člani-volilci Kmečke zbornice.

Komur se dokaže, da se je neupravičeno prijavil ali vztrajal kot član Kmečke zbornice, se izključi, komur pa se dokaže namerna prevara, se kaznuje od strani izvršilnega odbora z globo.

(Dalje sledi.)

Kemično snaženje oblek — Higijenična pralnica in svetlolikalnica Kolodvorska ulica štev. 8 sprejemališče: Knafljeva 2 **Šimenc** Ljubljana

POMENKI

TAKŠEN NAJ BI BIL NAŠ »BOJ« PO ŽELJAH TISTIH, KATERIM JE TRN V PETI!

*

PESEM KRAMPOV

Dejali so, da bodo v najkrajšem času zapeli krampi in lopate svojo pesem pri graditvi železnice Št. Janž—Sevnica itd. Krampi pa tako molčijo, da si morajo Dolenjci tiščati ušesa... Višnjegorski polž pa se veseli, da bo končno le on moral montirati kolesa na svoje slinasto telo in izvleči železnico iz blata.

Pravijo, da so trasirali to progo tako, da bi šla ravno preko hiše nekega kemta. Prosil je, naj jo prestavijo malo bolj v levo ali desno od hiše. »Ni mogoče!«, so mu dejali. Pa se je razjezil kmet in zagrmel: »Zakaj ni mogoče? Ali mislite, da bom vedno hodil vrata odpirat, kadar bo hotel vlak skozi mojo hišo?...«

ZA KRATEK ČAS

»Pepe, ali si že slišal najnovejši »vic«? Da je po soglasnem sklepu plenarne seje srezke organizacije JNS v Brežicah predlagan za kandidata na glavni listi veliki »prijatelj« bojevnikov, bivši poslanec g. Urek?«

»Pa saj to vendar ni ‚vic'!«

»Seveda ni — ker je resnica.«

»UKRADENI« KANON

Sanjalo se mi je: Bilo je v čudni deželi. V neki vojski je nastal punt. Uporniki so se oddvojili in pričeli borbo na svojo pest — ne morda proti prejšnjemu skupnemu sovražniku, kaj še — temveč proti svoji matični armadi. Le-ta je imela dva kanona: enega velikega, enega bolj majhnega. Puntarji pa niso imeli nobenega, morali so si izposojati topove iz sosednjih držav za vsak strel posebej.

Pa so jo uganili in v temni viharni noči je njihov najbolj prekanjeni kolega matici kratkomalo — odnesel mali kanon! V nekem tujem arzenalu (kako neki so prišli do denarja?) so plačali zadnji še neplačani obrok kanona in kupili eno prazno granato, jo napolnili z raznimi slabo dišečimi proizvodi, nabasali kanon in ustrelili!

Pri matični armadi je nastala zmeda — ne morda radi strela samega, kajti ognja je bila vajena — ampak radi strašnega smradu, katerega je vrgla granata med njene vrste; še več pa zato, ker jih je zmedlo, da jih obstreljuje njihov l a s t n i, takorekoč »ukradeni« kanon, kateremu so svoj čas slovesno napisali na bronasto cev ponosno ime »Bojevnik«.

Še preden je prišla zadeva pred društvo narodov — sem se prebudil. Škoda!

NOV NASLOV

»Ali se je res tisti naš slavni list ‚Bojevnik', katerega smo tako radi brali, prekrstil v ‚Velikonočno ragljo'?«

»Ne, to ni res. To novo ime velja zaenkrat s a m o za z a d n j o številko.«

AKROBATI

Pododsek »Zgaga« je imel sejo. Kaj naj svetuje svojim zvestim pristašem, koga naj volijo? Pa se oglasi tovariš predsednik: »Težka je ta reč. Z g. Jevtićem pravzaprav ne moremo, ker tega Kurenčkova Nežka ne pusti. Z g. Ljotićem ne moremo, ker ni ‚integralen Slovenec'... Poberimo lepo podpise in počakajmo do zadnjega dne — takrat napravimo eleganten političen veletoč in — izdamo n a š o p a r o l o! Po volitvah bomo pa itak imeli vsi mačka in nas bo vse glava bolela...«

Da, da — če se zastor prezgodaj odgrne...

KVAS

Neki aktivist je dejal: Naši bojevniki vendar še niso »prekvašeni« z bojevniškimi načeli, zato se ne morejo in ne smejo zanimati za kak e n o t e n nastop pri volitvah! Saj sem jim že toliko govoril, pa izgleda, da sem jim še vse premalo »nakvasil«...

»SUVERENI NAROD«

Pravijo, da obetajo neki kandidati tam na jugu svojim volilcem celih vasi brezplačno obutev. Pred volitvami delijo leve opanke kot aro — po volitvah pa bodo delili desne opanke tistim, ki ne bodo snedli svoje besede. Neki kandidat je govoril ljudstvu: »Sedaj govorim jaz in vi mene poslušate, pri volitvah pa boste govorili vi (javno glasovanje!), jaz vas bom pa poslušal... Živela svobodna volja ‚suverenega naroda'!« (Burno odobravanje.)

UGANKA

Kaj je večji greh: če pravi tovariš A, da si ne dá soliti pameti od nebojevnikov — ali če pravi tovariš B, da je 10 meščanov več vredno, kot 10.000 kmetov?

PREGOVOR

Nerodno je, če očita sova senici, da ima le-ta debelo glavo.

PREROKOVANJE ZA CVETNO NEDELJO

Na fronti je bilo. Oficirji so svarili moštvo: »Fantje, pozor! Ne dotikajte se žičnih ovir — skozi nje je napeljana elektrika!« Odgovor je bil: »Kaj še, kaj vedo oficirji — ne bodo nas ‚farbali'!«

Ko pa so v svoji prešernosti prijeli za žice — so vsi verjeli...

Iz tajništva »Boja«

V slovo od tajništva »Boja« ugotavljamo radi popolne jasnosti glede sklicanja delegatskega zbora še naslednje:

Protivno določilom čl. 14., po katerem banovinski nadzorni odbor samo lahko z a h t e v a sklicanje delegatskega zbora, medtem ko ga lahko s k l i č e samo OIO, je nadzorni odbor sklical s a m izredni občni zbor delegatov.

Protivno določilom čl. 11., po katerem predsednik OIO p r e d s e d u j e zboru delegatov, je OIO v dnevnem redu sklicanega zbora sploh i z p u š č e n.

Protivno čl. 6., 8., 13. in 16., po katerih je samo OIO upravičen za sprejemanje in potrditev ali odklonitev članov po seznamih članstva, je isti pri overavljanju delegatskih pooblastil, ki se vrše na podlagi takih seznamov, s p l o h i z l o č e n, medtem ko bodo za »pojasnila« na razpolago odborniki — Ljubljanske skupine bojevnikov! Zavedajoč se te neskladnosti s pravili, sklicatelji sicer razpolagajo v svoji okrožnici z osebo prvega blagajnika OIO, t. j. s tovarišem Zupanom, toda ne da bi bili p r e d h o d n o vprašali niti njega, niti OIO.

Sklicanje delegatskega zbora torej še dolgo ni »v skladu s predpisi«, kakor to trdi nadzorni odbor v svoji tozadevni okrožnici. Če pa so vkljub temu resnično že »urejene« vse zakonite formalnosti, potem je treba »ureditev« sicer zelo pomembna in značilna za sedanje čase in čistost načel sklicateljev, ni pa zato nič manj protivna pravilom in zakonskim predpisom.

To se nam je zdelo potrebno, da ugotovimo, kar mogoče nekoč ne bo odveč.

Tajništvo OIO

*

V zadnji številki »Bojevnika« je na strani 2 govora o neki povsem iz trte izviti seji O. I. O. z dne 14. marca t. l. Ugotavljamo, da tega dne ni bilo niti seje predsedstva, niti O. I. O., niti sploh kake druge seje, temveč je bila seja O. I. O. dne 23. marca t. l., o čemer bo govora nižje. Tudi ne odgovarja resnici, da bi bila nadzorni odbor zahteval, da se sklep seje O. I. O. z dne 14. marca t. l. izvrši, ker pač seje 14. marca sploh bilo ni.

Na strani 8. iste številke »Bojevnika« stoji, da naj se dopise v zadevi organizacije »Boja« pošilja na naslov Skupina Ljubljana—mesto. Opozarjamo vse tovariške skupine, da je po pravilih in pred oblastmi edini zakoniti forum za to OIO., in da je vse drugo protizakonito in neveljavno.

Objave

Izstopamo iz konzorcija »Bojevnika«

Ker bi utegnila javnost napačno soditi o poslednji štev. »Bojevnika«, ki je izšel te dni, pojasnjujemo sledeče:

»Bojevnika« izdaja konzorcij, ki odloča o njega upravi in umevno tudi o vsebini in smeri lista. Ker je pa zašel list v poslednjem času v finančne težave, je spričo tega izhajal bolj neredno. Konzorcij je ugibal, kako in kaj bi z listom, pa se je pred tedni obrnil z okrožnico na vse skupine naročnice, jim pojasnil težavni položaj lista ter konkretno predlagal, kako zasigurati listu nadaljni obstoj. Obenem je pa konzorcij soglasno sklenil, da ne izda nobene številke, dokler ne bo poravnan dolg in preskrbljeno kritje za nadaljnje izdajanje. Kajti večina konzorcija se pač zaveda, da brez sigurne finančne podlage list ne more dalje životariti in naj se rajši združi s »Prelomom«, kar so itak že ponovno predlagale nekatere skupine.

Zdaj je pa kar nenadoma padla na dan nova dvojna številka lista pa zavzela neko posebno smer. Kako je to mogoče? — smo se vprašali. Na svetu je vse mogoče, celo to, da posameznik pregazi sklepe odbora in dela po svoje. Tov. Wagner je šel pa za hrbtom konzorcija skoval dvojno štev. »Bojevnika« ter jo izdal čisto na svojo pest in s pomočjo nekaterih, ki so se na ta način polastili lista.

Ta številka je izšla torej brez vednosti in seveda brez dovoljenja večine članov konzorcija. Podpisani člani konzorcija take zahrbtne metode javno obsojamo ter kot bojevniki, ki spoštujemo red, pravičnost, poštenje in pravo tovarištvo, i z s t o p a m o i z k o n z o r c i j a »B o j e v n i k a«.

V Ljubljani, 10. aprila 1935.

Matičič Ivan, Kozina Tone, Rozina Ivan, Šifrar Andrej, Zorič Viktor.

Kapital (kot najizrazitejša oblika nagrmadene privatne lastnine), je odvisen od celega sklopa družabnih odnosov. Menda ne more nihče zahtevati, da se ta sklop, da se skupnost milijonov poštenih, marljivih in aktivnih članov postavi v službo takemu kapitalu, ki služi samo posameznikom ali malim skupinam ljudi. To bi bilo krivično in neutemeljeno, ne samo z etično-človečanskega, marveč tudi z gospodarskega stališča. Normalno in pravično je, da se ravno narobe: kapital in privatna lastnina podredita interesom skupnosti!

Pozor! Pozor! Pozor!

Bogata izbira velikonočnih daril! Vse spomladanske potrebščine dobite po najnižjih cenah, v najboljši kvaliteti, pri staroznani tvrdki

F. M. SCHMITT

Pred škofijo 2 -- **LJUBLJANA** — Lingarjeva ul. 4

Pozor na velikonočne izložbe

Vinko Gaberski:

1914—1918

(Nadaljevanje.)

XVII

V FURLANIJO

Po že precej ocejeni cesti smo prišli v Tržič (Monfalcone). Mesto je bilo razdejano. Tod se nismo mudili, kajti tu je ostala še za kak dan druga naša zveza, ki je bila že pred nami tam. Pomeknili smo se v furlansko nižino, ki je bila vsa v vodi. Prek cest je hrula poplava in spominjam se, da so v vasi Staranzano redki ljudje, ki jih vihra ni potegnila s seboj, do kolena in še bolj gazili po vodi. Mi pa smo morali paziti, da nam voda, ki je segala do svore na vozovih, ni pokvarila le opreme in živeža, kdor ga je imel.

Ne morem prav vedeti, odkod in zakaj so me poslali v Pieris, malo naselbino ob železnici tam pri Soči. Moral sem urediti telefonsko zvezo. Namestil sem se v prazni hišici železniškega čuvaja. S tistima človekoma, ki sem ju tam pustil, — čelist in črkolivar — je bil križ in pri komandi sem imel same sitnosti. Ta dva Dunajčana sta bila tipa, kakor so na Dunaju menda redki. Prvi je bil silna neroda, drugi pa počasen človek. Tudi hoditi ni znal nobeden, ker se na Dunaju baje vsi samo vozijo. Ko zadeva le ni šla, sem vzel druga dva ter ju spravil v Pieris, tisti dve zgubi pa sem vzel s seboj h komandi.

Sedaj pa nove težave! Na cesti ju nisem mogel spraviti naprej. Trdila sta, da sta pripravljena za domovino umreti, ampak — pri miru ju naj pustim. Bodriti, laskati, groziti, prositi, pretiti, kleti, šaliti se, vse sem poskusil, pa ni zaleglo. Ta se mi je naslonil na drevo, oni pa je sedel k njemu pod drevo. Povedala sta mi, da jima je čisto vse eno, kaj bo, ampak naprej ne moreta, pa ne moreta. Črkolivar mi je celo apatično javil, da mu je vseeno, ko bi tudi bil ustreljen. z

Jasno je, da se za vsakega vraga krogla ne spodobi. Gotovo je tudi vedel, da streljali ne bomo. Pustil sem žalostna junaka ob cesti ter stopil nedaleč k hiši, kjer nas je gledalo več žensk in otrok. O čem smo se razgovarjali, ne vem; ni bilo važno. Vse je bilo brez pomena. Ženske so se hitro razgovorile. Razvezali so se jim jeziki. Zatrjevale so, da na Avstrijo ljudje niso nikoli pozabili in da je vse veselo, da so Italijani šli. Bilo jim je hudo prav, ko sem jim blagoizvolil obljubiti, da bo sedaj skoro konec vojne.

Kakor da sta moja vojščaka čutila moje besede in mogočno izjavo o bližajočem se koncu vojne, sta se pobrala in zakrevsala za menoj, da ne bi česa zamudila. Šli smo in ko smo prišli v Monastero, sem jih seveda zopet moral požirati, češ, večen nered in mečkanje brez konca. Posledica je bila, da sem se vendar nekako iznebil teh dveh ljudi, ki so ju bili pridelili meni, ker ju višji ali starejši čini niso marali. Bila sta namreč povsod velika ovira in delala sta samo preglavico.

V Monasteru so poprej imeli Italijani v graščini svojo bolnico, ki pa so jo bili ob pobegu izpraznili. Zanimivo je, da sem tam našel staro knjigo Mohorjeve družbe, neke Večernice, v katerih je bilo zabeleženo ime Valentincig. Med beneškimi Slovenci je bilo do vojne precej naročnikov Mohorjeve družbe, tako da naše knjige tam niso bile neznane. Neki Valentinčič, ki se je pa v knjigo vpisal tako, kakor ga je naučila italijanska šola, je torej tudi čital slovenski. Zdi se mi celo, da je v knjigi bil pečat bolnice, kar pomenilo, da so našim rojakom dajali slovenske knjige čitat.

Prijetno presenečenje so doživeli naši izstradani ljudje v avstrijski Furlaniji. V Monasteru in bližnjem Ogleju (Aquileja) so bile vse trgovine polne kolonijalnega blaga, ki ga v Avstriji že davno nismo več videli. Bilo je tudi dovolj dobrega kruha, lepe manufakture in izbornega vina. In cene za nas niso bile visoke.

Ugotoviti moram, da je v vrsti ljudi, ki so kdaj sedeli na patriarhovem prestolu v Ogleju, tudi Slovenec. Dne 2. novembra 1927 sem si bil namreč ogledal starinsko in takrat silno zanemarjeno baziliko, ki poteka menda iz tretjega krščanskega veka, ter je za naše današnje pojme o cerkvah nekaj nenavadnega. Čisto poganska se mi zdi. Takrat sem se zakopal v obširni kameniti stol ob oltarju, kjer je včasih gospodoval in odločal mogočni patrijarh v vsem sijaju, ter sem razmišljal, kako neki bi bilo z nami Slovenci, da nas niso imeli na vajetih ti v Ogleju in oni v Solnogradu. Morda bi bile razmere take, da do te vojne ne bi bilo prišlo, ko bi bila sveta brata Ciril in Metod pri nas ostala in za nas prosila: »Gospod, pomiluj!«

Tisti dan sem tudi zastopal samega italijanskega kralja, ki je bil hotel priti ob uri sem, da bi s stolpa gledal tja na fronto. Je res lep razgled. Vse polno zarez in puščic v zidu ti kaže, kaki kraji so tam vse naokoli za Sočo. Od tod je hotel kralj z očmi objeti ljubljeno Gorico in zaželjeni Trst. Pa ni šlo. Tisti dan sem bil jaz tam. Ko sem se motal po stopnicah navzgor, sem čul nad seboj govoriti. Na vrhu sem našel vojnega kurata in mornariškega podoficirja. Molčala sta. Potem sta izpregovorila nekaj slovenskih besed. In zopet sta umolknila. Potajil sem se: nisem se nameraval vmešati, ker bi bil rad čul, kaj sta govorila. Pa ni bilo nič. Molčala sta. Kdo bi pa vedel, kdo je sosed, ki posluša? Zlezel sem zopet navzdol.

V muzeju sem si hitro pogledal nekaj starin. Kamenje, kameje, pa kak novec. Starine mi je razkazoval star, vljuden Furlan. Vse je bilo lepo nepoškodovano. Vojne v Ogleju baje sploh niso čutili.

V Villi Vicentini, kamor sem tudi moral iti, sem našel pri stmdencu sredi kraja ploščo za Cezarja Batistija, tridentinskega idealista, ki je bil do vojne državni poslanec na Dunaju in odvetnik, pa je kot avstroogrski oficir v rezervi prešel k Italijanom, s katerimi se je potem boril proti Avstriji. Čudno je, da so dopustili, da se je bojeval v prvih vrstah. Z drugimi vred je bil zajet, ter se je pri tem potajil. Obležal je živ med mrtvimi, ter je čakal, da bi se Avstrijci zopet umaknili, ker je fronta valovala. Ampak Avstrijci so se obdržali na dobljeni postojanki. Začeli so pobirati mrtve in ranjene. Pa vse bi še morda bilo srečno šlo. Ali med Italijani je neka podla nesnaga izdal svojega tovariša Batistija. Opozoril je Avstrijce, da je Battisti njihov. Prepoznali so ga in potem javno obe-

Iz ljudske pesmarice

Janez Petjaln:

ČRNE MISLI...

Bliskalo ni nič in nič ni grmelo,
pa le našo zemljo je nekaj zadelo...
Potres je bil, kali — al' kakšen drug šment,
da zrušil se ljubi nam je parlament!...

Minljiv je ta svet, na njem pač vse mine,
kar včeraj je stalo, so zdaj razvaline...
Iz teh razvalin pa črn dim se vali,
za nos se vsak prime, ker strašno smrdi!

A ljudstvo obupano vije roke:
»Kdo hranil bo nas in naše žené,
kdo spuščal med nas bo zdaj koše nasvetov,
kdo polnil nam sklede bo dobrih obetov?

Kdo delal za narod bo noč ino dan,
ga zdravil v bolezni, če bil bi bolan...?
Saj zgubil predobrega on je zdravnika...«
ne morem.... ne morem več pisati... pika!

Obrisal sem solze, na novo začel,
da vam še o boljših bi časih zapel...
Saj nov parlament si bomo zgradili
in nove zidarje za delo volili!

Pa to so težave... preveč je ljudi,
k »brezplačnemu« delu jih polno tišči!
Zdaj Janez, zdaj Miha si više rokave —
politika daje res mnogo zabave!...

Le tole še najbolj zresnjuje nam lice,
da nimajo ženske volilne pravice...
Če Ančko volili bi, Katro al' Mico —
gotovo bi ljudstvo doseglo pravico!...

Psalmi novega Davida psalmista

I.

(Iz »Otadžbine«, glasila tov. D. Ljotića.)

Po Tvojih cvetočih livadah, o Gospod, so se razplodile kobilice in uničile živež Tvojim stajam.

Po Tvojih plodonosnih njivah, o Gospod, so se razširili škodljivci ter raznesli in iztrebili trud Tvojih sinov, in ostali so siromaki brez živeža v bedi in lakoti.

Po Tvojih zelenih sadovnjakih, o Gospod, so se razmnožile gosenice in uničile listje, ki ustvarja sokove, in posušile so se plodne veje in tuga je počrnila zelene sadovnjake.

Po Tvojih sladkih sadovih, o Gospod, so se zalegli črvi in uničili sadove, divne in rumene, in škodljivci se hranijo z njihovi sokovi.

V Tvoje hleve, o Gospod, so navalili volkovi, in podrli so jih in uničili, in poslednji poštenjaki so ostali brez svojega imetja.

Tvoje črede, o Gospod, so napadle vsakovrstne zveri in uničili so nam živino, ki nam daje glavni živež.

V Tvojih panjih, o Gospod, je zadivjala kuga in zagospodarile so v njih poljske miši in druge nadlege in ves trud čebel-delavk in ves Tvoj blagoslov je bil zaman.

In ostali smo, o Gospod, brez žita, brez kruha, brez imetja, na katerem smo se vsak dan v potu svojega obraza trudili za naš kruh.

In ostali smo, o Gospod, brez zelenih livad in cvetočih njiv, brez staj in panjev. Uničili so nam naša bogastva in imetje in obubožali smo.

In vendar **nismo klonili** glav, o Gospod, in ne svojih duhov in v velikem zaupanju slavimo Tvoje ime in z velikim upom celimo svoje rane.

Branimo Tvoje cvetoče livade, o Gospod, pred kobilicami in trebimo s Tvoje plodne njive škodljivce.

Uničujemo požrešne gosenice po Tvojih sadovnjakih in varujemo Tvoje sadje pred črvi.

Borimo se, o Gospod, proti volkovom in vsakovrstnim zverem in čuvamo Tvoj hlev pred njihovo škodo.

In varujemo Tvoje panje pred poljskimi mišmi, pred kugo in drugo nadlego.

V Tvoji veri, o Gospod, in svojem trdnem zaupanju in v znojnem delu in trudu bomo zmagali Tvoje sovražnike.

Po svetu

11. t. m. se je pričela konferenca v italilijanskem mestu Stresi, ki se je udeležujejo tri evropske velesile, in sicer Anglija, Francija in Italija. Konferenca je bila sklicana zaradi težkega položaja v Evropi, ki je nastal s trenutkom, ko je Nemčija uvedla obvezno vojaško pogodbo in s tem poteptala mirovne pogodbe. Že pred konferenco pa se je opazilo, da omenjene tri velesile niso povsem soglasne glede ukrepov, ki jih je storiti napram Nemčiji.

Čedalje bolj vznemirljivi glasovi o oboroževanju Nemčije prihajajo na dan. Sovj. komisar za vojno Tuhačevski je v pariškem listu »Intransigeant« objavil uradne podatke o nemškem oboroževanju. Po teh računih bo štela nemška vojska avgusta 1935, 909.000 mož, od katerih je 300 tisoč tako zvanih udarnih čet z najpopolnejšo bojno opremo. Poleg tega ima Nemčija že 1500 bojnih in bombnih letal, ki vsak trenotek lahko stopijo v borbo. Precej nemške vojske je popolnoma motorizirane. 1 divizija in 4 brigade se premikajo samo na motornih vozilih in ves njihov bojni materijal je prav tako montiran na motornih vozilih. Tuhačevski trdi, da je nemška vojska že sedaj, ko je Hitler komaj razglasil obvezno vojaško dolžnost, za 40 odstotkov močnejša od francoske in da bo prav kmalu presegla rusko. — Praški list »Prager Tagblatt« pa je objavil vest, da je nemško pomorsko poveljstvo pravkar končalo s preizkušanjem velikanske križarke, ki meri 22.000 ton. To križarko imenujejo »neborečo se«, kajti namenjena je vrhovnemu poveljstvu, ki bo z nje iz daljave dajalo navodila za bitko. List poroča tudi, da v Nemčiji ne nameravajo graditi križark, pač pa množico majhnih in gibčnih bojnih enot in pa več matičnih ladij za letala. — Najbolj vznemirljiva pa je vsekakor vest, ki jo objavlja praška »Prager Presse«, o 5 novih strašnih bojnih orožjih, ki so jih v zadnjih letih izumili nemški strokovnjaki: 1. krogla, ki prodre vsako oviro in je pri poskusih z lahkoto prebila 15 centimetrov debelo jekleno ploščo. Nemške tovarne izdelajo dnevno skoraj pol milijona takih krogel; 2. rotacijsko strojnico s petimi cevmi, ki oddajajo nad tisoč strelov v minuti; 3. posebna raketa za stratosfero, ki jo bodo napolnili z eksplozivnimi snovmi, z bacili nalezljivih bolezni in strupi in jo poslali v sovražnikovo deželo; 4. malo, prenosno 8 kg težko, pa silno učinkovito strojnico; 5. tajinstveni žarek, ki ga imenujejo smrtni žarek »Z«. Ta žarek ima nalogo utvariti v zraku nepremagljivo oviro proti nasprotniku. Nobeno letalo ne bo moglo prodreti skozi območje teh žarkov, kajti vsakemu se bo ustavil motor.

Mala borza

Beseda 50 par

Premog, drva, koks
V. Podobnik, Tržaška c. 16
Telefon 33-13

Priporoča se **Janko Rant,** specerijska trgovina na drobno in debelo v Kranju.

Sukno za pomladanske obleke si bodete nabavili po najnižjih cenah le v tovarniški prodajalni

Teokarović

ki je cene resnično znižal od 20% do 40%
Pred nakupom oglejte si neobvezno zalogo v **Gradišču** — nasproti drame

Barve, lake, firnež in vse v slikarsko in pleskarsko stroko spadajoče predmete nudi najugodneje in v prvovrstni kvaliteti
»Lustra«, V. Laznik, Ljubljana
Gosposvetska cesta 8 (poleg Slamiča), telefon št. 27-53
Člani „Boja" s člansko izkaznico, poseben popust!

Veletrgovina z železnino
PETER MAJDIČ
„MERKUR"
Celje Kranj
dobavlja vse v stroko spadajoče predmete najpovoljneje.
Svoji k svojim! Zahtevajte ponudbe!

F. HREHORIČ
Manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Tyrševa cesta štev. 28
Telefon 24-04

Oglašujte v »Prelomu«!

sili. Mučenik svoje ljubezni do naroda in prave domovine.

Ko sem si ogledoval zlati vklesani napis, pride k meni že odraslo dekle in mi zgovorno začne praviti, da ima nekje v Avstriji brata oficirja, o katerem že dve leti ničesar ne vedo. Iz Gradca je bil pisal zadnjikrat. Povedala mi je ime in me je prosila, da bi ga pozdravil, če bi ga kje srečal. Kakopak. Sirota ga pozdravlja, on pa je morda že davno v krtovi deželi.

Tam pred Črnjanom (Cervignanom) so tla že višja, tako da smo se pomikali v lepem vremenu po suhi in vzorni cesti. Temu smo se silno čudili, kajti naše ceste na slovenskem Krasu so bile vse razorane in zvožene, ker jih ni nikdo popravljal. Zasipavali in zravnavali smo samo najhujše rupe. Kolesa naših težkih tovornih avtomobilov in topov so bila jako okovana in so neusmiljeno trgala od dežja razmehčano cesto. Italijani pa so imeli na avtomobilih gumo, pa so tudi drugače mojstri za ceste, mostove, zakope in utrdbe.

V Crnjanu na kolodvoru je stal mogočen dalekosežen top in zijal tja preko na Kras nekam proti Nabrežini. Spoštljivo smo šli mimo njena in stopili čez staro državno mejo na italijanska tla.

XVIII
V ITALIJI

Blizu tam za mejo je mestece San Giorgio di Nogaro. Tja smo prišli popoldne. Komanda se je uredila v neki graščini ali kaj je že bila tista hiša. V San Giorgio sem opazil, da je morala tam biti poprej velika bolnica; kajti množica žensk je vneto prala rjuhe in razno belilo v bujnem potoku. Plaho so se ozirale za nami; bale so se menda, da bi jim kdo ne ukradel nakradene reči. Kdor si v vojni kaj prisvoji, je pač lastnik. Zdi se mi, da jim ni nikdo ničesar hotel.

Prišedši sem smo imeli precej bolnih ljudi. Ne tako hudo bolnih, da bi ležali, ampak »marod« so bili, kakor smo takrat pravili. Prebava ni bila v redu. Prej je bilo obilo pomanjkanja, a ko smo prišli v Furlanijo, pa kakor bi trenil, vsega dovolj. Jasno je, da bi se oslabeli želodci bili morali počasi vaditi teh dobrot, zlasti pa še dobrega vina. Ljudje pa so nezmerni in mislijo, da morajo takoj vse požreti. Oboleval je drug za drugim, zlasti pa tisti, ki so se bili v povodnji prehladili. Mnogi so imeli drisko.

Moj mali oddelek se je nastanil v lični hišici, kjer je bila bolniška blagajna; pa nekak geometrski urad je bil tudi tam. Neki Madjari so bili pred menoj v ordinacijski sobi našli velikansko, s šibjem opleteno posodo in so se je takoj lotili, ker je silno prijetno puhtelo iz nje. Napili so se ter si še čutare napolnili. Ko sem prišel za njimi, sem takoj nagnil steklenico in si nalil v posodo nekaj slabotno žolte tekočine, ki je kaj lepo dehtela. Poskusil je pa nisem, ter sem tudi prepovedal, da bi kdo kaj pil. Počakajmo, kaj bo z neprevidnimi Madjari. Znalo bi se zgoditi, da bo po njih. Saj se nič ne ve; v sovražnikovi deželi je vse mogoče. Vendar pa smo ogromno steklenico skrili, da bi jo imeli samo mi.

Čudno. V jutru so bili Madjari vsi lepo živi, pa še zdravi in naravnost čili. Pili so bili brez pomisleka in opreznosti — medicinalni pelinkovec in to jim je prav dobro delo. Sedaj smo pa seveda mi planili nad plen in si ga razdelili. Gostili in častili smo tudi druge, ki so nam bili kaj pri srcu. Zadeva proč, kajti popoldne tudi nas ne bo več tukaj.

Jaz sem imel prenočišče v zdravnikovem stanovanju, kadet se je pa zagnal v drugo, kjer je včasih imela ležaj sama milostljiva gospa. Trdil je, da se je izborno naspal in da se mu ni nič sanjalo. Na posteljo je bila velika slika, ki je kazala bradatega avstrijskega nadporočnika v uniformi, kakršne so nosili sredi devetnajstega stoletja. Temu srečanju z avstrijskim veteranom na tem mestu sem se čudil. Nisem si mogel tolmačiti, kaj dela mož tako pozno in še celo v vojni tu. Tako domač je bil; čisto naš. Tu je bila zdravnikova in geometrova knjižnica, strokovna in zasebna. Vsaka ob svoji steni. Med zdravnikovimi knjigami sem našel več zvezkov Gaberščkove »Slovanske knjižnice«, tiskano letno poročilo Ljubljanske kreditne banke in pa neko v Trstu s cirilico tiskano knjigo Lamurskega (to je menda Bogdan Trnovec), ki je bila naravnost vseslovanska. V knjigah je bil podpis: »Dr. Eugenio Paussa«, a tu in tam je bil zabeležen kraj »Perepotto«. Aha, takoj torej tisti oficir nad posteljama je bil beneški ali vsaj primorski Slovenec, kak rezervist pred letom 1866, ki je takrat, ko je Avstrija izgubila Benečijo in Lombardijo, bil že italijanski državljan. Zdravnik je pa njegov sin, seveda Italijan, ki še zna slovensko besedo. Slovenci bi mu rekli »Pavša« in to ime je med nami še danes znano. Da so bili Pavše Slovenci, dokazuje tudi kraj Perepotto. To je namreč Praprotno, od Krmina na sever nekje ob Idrijci, o katerem piše Rutar v svoji »Beneški Sloveniji«, da se je pofurlanilo sredi prejšnjega stoletja. Doktor Pavša je najbrže v tistem kraju deloval, ker je znal slovenski. Sedaj ga ni bilo doma. Uradna oseba je bil in je odšel z Italijani vred.

Takrat sem bil napisal za »Slovenca« podlistek, v katerem sem odsotnega doktorja Pavšo prosil oproščeja, da smo mu izpraznili stanovanje. No, jaz mu nisem ničesar odnesel. Voščil sem njemu in sebi, da bi se kedaj po vojni srečala v svobodni domovini, da bi se mu oddolžil za nespodobnosti, ki smo jih nevabljeni gosti prizadeli njegovemu prijaznemu domu. Del članka je bil cenzor odtegnil očem čitateljev.

Vreme se je zjasnilo. Lepo je bilo. Krenili smo po gladkih italijanskih cestah. V jarkih ob poti je tičal tu in tam polomljen voz, tu pa tam je sameval top, naleteli smo včasi na raztreščeno skrinjo, iz katere so se bili na široko raztresli spisi kakega bežečega polka, vsepovsod pa je bilo polno izjedenih pločevinastih škatelj. Ljudje so na begu jedli konzerve in zametali prazno posodo.

Koračili smo v novembrskem solncu. Kako lepo je to! Greš, ne veš zakaj; hodiš ne več kam. Misliš kaj ali nič, oboje dobro in prav. Prijeten občutek sitosti te navdaja in zdi se ti, da ti je blagi duh alkohol dober pomočnik. In če te je premalo ojačil, zopet nastaviš čutarico in še enkrat srkneš in goltneš sladkovrezne temne tekočine. O, tako bi se dalo hoditi do konca sveta. Pa še tam bi se vzpel na prste, da bi pogledal prek plota v neznano dalj. O, razumem jaz, zakaj se niso naveličali tridesetletne vojne, ko so pa bili danes tu, jutri tam. Povsod pa dosti za življenje.

Za konzorcij »Preloma« izdaja in urejuje Vladislav Fabjančič. — Tiska tiskarna »Slovenija«, predstavnik A. Kolman. — Vsi v Ljubljani.